

Kommunstyrelsen

Allergironder i skolor och förskolor

Motion den 16 juni 2014 av Gunnel Nyman Gräff och Kaj Nyman (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att det pågår ett medvetet och brett arbete kring allergi-, hälso-, och miljöfrågor kopplat till skolor och förskolor i Nacka kommun samt att det görs allergironder.

Motionen anses därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Motionärerna vill att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att på lämpligt sätt se till att allergironder blir en självklar del av verksamheten i de skolor som finansieras med skolpeng.

Det pågår ett medvetet och brett arbete kring allergi-, hälso-, och miljöfrågor kopplat till skolor och förskolor i Nacka kommun. De parter som är involverade är Valfärd skola, utbildningsenheten, miljöenheten samt lokalenheten. Skolor och förskolor är skyldiga att genomföra egenkontroll, som miljöenheten följer upp. Formellt finns kravet på egenkontroll i miljöbalken. Utbildningsenheten svarar för tillsyn gällande fristående och insyn i kommunala förskolor, och erbjuder alla förskolor att använda en mall för barnskyddsronde, där allergi är en del.

Skolor genomför allergironder i samband med den årliga arbetsmiljöronden, där astma- och allergiförbundets mall används. Allergifrågan är också en del i projektet *Trygg och säker förskola*, ett samarbete mellan utbildningsenheten och miljöenheten. Sammantaget saknas det dock uppgifter om allergironder görs i samtliga skolor och förskolor.

Förslagen i motionen

Gunnel Nyman Gräff och Kaj Nyman lämnade vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 juni 2014 en motion med förslag att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att på lämpligt sätt se till att allergironder blir en självklar del av verksamheten i de skolor som finansieras med skolpeng.

Bakgrund och tidigare beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott överlämnade i augusti 2014 motionen till utbildningsnämnden. Motionen behandlas och nämnden beslutar vid sammanträdet 6 november 2014 att återremittera ärendet. Detta för att belysa motionens förslag relaterat till arbetsmarknadens parter ansvar för arbetsmiljön samt barnens rätt till en god miljö, och kommunens övriga tillsynsarbete vad gäller miljö och hälsa.

Den 10 december 2014 beslutar utbildningsnämnden att föreslå att kommunfullmäktige noterar att den som bedriver skolverksamhet har ansvaret för barnens arbetsmiljö och ska vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla det ansvaret. Kommunen saknar verktyg för att styra hur fristående skolor arbetar med arbetsmiljöfrågor och kan därför inte besluta att allergironder blir en självklar del av verksamheten i de skolor som finansieras med skolpeng. Utbildningsnämnden föreslår därmed att kommunfullmäktige anser motionen färdigbehandlad. Vid sammanträdes i december noterar också utbildningsnämnden att arbetsmiljöansvaret för eleverna i de kommunala skolorna ligger på kommunstyrelsen och att det därför inte ingår i nämndens ansvar att lägga några förslag i den delen.

Det framkommer därefter ett behov av att även Valfärd skola och lokalenheten bereder ärendet. Förnyelseenheten får i uppdrag att göra en sammanvägd beredning till kommunstyrelsen.

Ansvar för arbetsmiljön

Ansvar för arbetsmiljön vilar enligt arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160) på arbetsgivaren. Lagen gäller för anställda och elever inom skolans verksamhet men inte för förskolebarn och elever i fritidshem. Miljöbalken gäller för alla, alltså även barnen.

I Nacka kommun är det kommunstyrelsen som är arbetsgivare för personalen. Arbetsmiljöansvaret är delegerat till cheferna. Arbetstagare i kommunen har inte något ansvar för arbetsmiljön men arbetar tillsammans med arbetsgivaren för att åstadkomma och upprätthålla en god arbetsmiljö. Arbetsmiljöronder är ett viktigt inslag i detta arbete. Arbetstagarna kan genom sina skyddsombud begära arbetsmiljöförbättrande åtgärder av arbetsgivaren. Om arbetsgivaren nekar till att genomföra dem kan skyddsombuden göra en anmälan till Arbetsmiljöverket som sin tur kan ställa krav på arbetsgivaren att den genomför åtgärderna.

I skollagen finns skrivningar om god miljö. Det står exempelvis att barn- och elevgrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek och att de även i övrigt erbjuds en god miljö.

Allergiarbete i Nacka kommun

Välfärd skola

Enligt Välfärd skola görs allergirond i skolorna i samband med den årliga arbetsmiljöronden. Astma- och allergiförbundets elektroniska mall för allergirond används. Skolsköterskan som ingår i elevhälsans medicinska insats medverkar tillsammans med t ex rektor, skolintendent, koordinator, lärare och elev. Ansvaret för genomförandet ligger på skolledningen. Uppfattningen är att det görs inom såväl kommunala som fristående skolor, dock finns det inga uppgifter på om det görs i samtliga skolor. Städning är skolledningens ansvar.

Utbildningsenheten

Utbildningsenheten svarar för tillsyn över fristående förskolor och insyn när det gäller kommunala förskolor. I denna tillsyn ingår att bevaka skollagens skrivningar om god miljö.

Förskolebarn omfattas inte av arbetsmiljölagen. Utbildningsenheten erbjuder alla förskolor att använda en mall för barnskyddsround, där allergi är en del. Vid tillsyn tittar de på hur förskolorna arbetar med det systematiska säkerhetsarbetet men inte särskilt på hur de aktivt arbetar med allergier.

Utbildningsenheten arbetar tillsammans med miljöenheten om projektet *Trygg och säker förskola*. Det syftar till att certifiera förskolor som uppfyller kraven på en trygg och säker miljö. I certifieringen ingår det att använda enhetens mall för barnskyddsround samt att skriva fram rutiner för hur förskolan arbetar med miljö, hälsa och allergi.

Miljöenheten

Skolor, förskolor, fritidshem och andra verksamheter är skyldiga att bedriva en systematisk egenkontroll. Egenkontroll kan beskrivas som en verksamhets eget kvalitetsverktyg för att förebygga negativ påverkan på hälsan och miljön, och för att se till att åtgärder snabbt vidtas när man upptäcker problem. Formellt finns kravet på egenkontroll i miljöbalken och den förordning som hör till lagen. Allmänna råd från i första hand Folkhälsomyndigheten förtydligar vad egenkontrollen behöver innehålla inom olika områden.

I Nacka kommun är det miljöenheten som följer upp att egenkontrollen fungerar, utifrån miljöbalkens regler. Enheten har gjort en skrift riktad till förskola, skola och fritidshem kallad *Egenkontroll för hälsa och miljö – så funkar det*. Den innehåller bland annat förslag på vilka områden som bör behandlas i egenkontrollen. Några av dem är ledningsansvar, personal, lokaler, luft (ventilation), ljud, fukt, städning och underhåll. Allergironder nämns under rubriken lokaler.

Uppföljningen ska ske löpande, minst en gång per år. Allergirond är inget krav men kan

vara ett hjälpmedel för rektor eller förskolechef i egenkontrollen. Enligt miljöenheten finns det brister i skolors och förskolors egenkontroll, varpå det är positivt att enheten oftare gör tillsyn och kan stötta verksamheterna i arbetet. Miljöenheten ställer samma krav oavsett om det är en kommunal eller fristående förskola eller skola. Rektorer och förskolechefer har hela ansvaret för att ta fram och följa upp egenkontrollen.

Lokalenheten

Alla kommunala fastigheter kommer under 2015 att genomgå en obligatorisk ventilationskontroll (OVK) på rums-nivå, då det mäts hur mycket luft som finns i varje enskilt rum. Utifrån mätningens resultat kan det fastställas hur många personer som bör vistas i samma rum, utifrån rekommendationer från Boverket och Arbetsmiljöverket. Eventuella åtgärder ska vidtas inom en månad, och kan exempelvis vara ombyggnad av ventilation eller anpassning av antal personer i rummet. Lokalenheten kommer att genomföras OVK vart tredje år. I samtliga lokaler byts filter två gånger per år. Vad gäller ny- och ombyggnationer påpekar enheten att det läggs vikt vid att välja material med hänsyn till t ex allergier. Det görs också kontroller under byggprocessen.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Allergier bland barn ökar och är en viktig fråga. I enlighet med utbildningsnämndens beslut bör det framhållas att det är den som bedriver skolverksamhet som har ansvaret för barnens arbetsmiljö och ska vidta de åtgärder som krävs.

Det kan konstateras att det pågår ett medvetet och brett arbete kring allergi-, hälso-, och miljöfrågor kopplat till skolor och förskolor i Nacka kommun. Exempel på detta är allergironder i skolan i samband med arbetsmiljöronder, arbetet med och tillsynen av egenkontroll, tillsyn och insyn i förskolor och projektet *Trygg och säker förskola*. Samtliga kan beskrivas som kvalitetsverktyg.

I motionen beskrivs att förskolor och skolor ska vara hälsosamma för barn, ungdomar och personal samt att kunskapen och redskapen verkar vara obefintliga. Utredningen visar att ett omfattande arbete bedrivs men inte finns dokumenterat på ett samlat sätt. I samband med arbetsmiljöronder görs allergironder utifrån allergi- och astmaförbundets digitala mall, i enlighet med motionens förslag.

Ett faktum är att det saknas uppgifter gällande om allergironder görs i samtliga skolor och förskolor, vilket för kommunen kan vara intressant att ha mer kännedom om. Ansvaret för allergiarbetet ligger dock på skolläningen, liksom den årliga uppföljningen av densamma. Detta i likhet med hur arbetet kring arbetsmiljöronder bedrivs.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Allergier är ett problem som blir allt vanligare. Allergironders genomförande är positivt för barn ur ett hälsoperspektiv.

Bilagor

Utbildningsnämnden den 10 december 2014 §84
Broschyr *Egenkontroll för hälsa och miljö – så funkar det*
Motion

Kersti Hedqvist
Enhetschef
Förnyelseenheten

Anna Gidmark
Förnyelseenheten